

v Marnberku me je s pomočjo orožnika iztrgal med poukom iz razreda ter odgnal k sodišču.

Stvar je namreč ta-le:

Državno pravdnitvo v Mariboru je preiskovalo neko zadevo glede občinskih volitev na Muti. Preiskavo je vodilo c. kr. okrajno sodišče v Marnberku, ki je hotelo tudi mene zaslišati kot prič. Poslalo mi je po pošti dvoje vabil z nemškimi naslovi. Jaz sem obe pismi neodprti vrnil ter zahteval na podlagi člena XIX. drž. osn. zakonov slovensko vabilo s slov. naslovom.

Dne 27. maja — četrtek, a šolski dan — pa pride sodnijski sluga okolo pol 9. ure in mi izroči nemški pisano listino, s katero me obsoja isto sodišče na 40 K globe, oziroma 4 dni zapora, ker se nisem odzval nemškimi vabilom. Obenem pa zahteval, da grem takoj z njim k sodišču. Jaz seveda tudi od njega nisem sprejel nemških listin, temveč zahteval slovenskih. Samoobsebi umevno, da tudi z njim nisem hotel iti. Sodnijski sluga je odšel nazaj, jaz pa v šolo.

Tik pred 11. uro pa pomoli sodnijski sluga glavo v razred, ne da bi potrkal. Jaz stopim iz razreda ter vidim orožnika z nasajenim bajonetom pred vrati. Celo situacijo sem takoj uvidel. Ker je imel še I. razred odmor in je polno otrok opazovalo ta prizor, sem prosil oba funkcionarja, da gresta za nekaj minut v moje stanovanje, da ne bodo otroci opazovali cele stvari. Šla sta in ker sta zahtevala, da grem takoj z njima, sem izjavil, da se ne protivim pač pa naj počakata kakih pet minut v sobi, da ukrenem potrebno zaradi popoldanskega pouka.

Jaz odidem zopet v razred, a za menoj takoj tudi sodnijski sluga z orožnikom. Sodnijski sluga je stopil meni nič tebi nič zopet v razred ter zahteval, naj takoj odidem. Orožnik je ostal pri odprtih vratih. Jaz sem izprva mirno prosil, da naj počakata par minut. potem pa odločno protestiral, rekoč, da se me ne sme motiti v izvrševanju mojih uradnih dolžnosti. Na to je postal sodnijski sluga še bolj osoren in zahteval, da grem takoj z njima, pri čemer ga je orožnik podpiral. No, in tako sem moral pustiti pouk in iti v sredi med obema k sodišču...

Cela zadeva nas tukaj ne zanima kot politična, ampak kot šolska. Politiško se bo že rešila drugje. Kot učitelji pa moramo vendar vedeti, kje se začneja in kje neha naša lastnost kot uradna oseba pri izvrševanju pouka. Ako bi kak neveden kmet količkaj motil pouk, ga sodišče kaznuje precej strogo. Tu je pa motilo na skrajnem in nečuven način pouk c. kr. sodišče samo po svojem uslužbencu in zataposel mu je dalo še žandarmerijo v pomoč! — Kje je torej meja, kje pravica?! — Seveda je bil v tem slučaju tudi sodnijski sluga uradna oseba. Ali prevladuje moč uradne lastnosti sodnijskega sluga uradno lastnost šol. voditelja?! Ali se da kaj storiti v obrambo tega slučaja, da bi se v bodoče ne mogel več pripetiti? Ali se zamore dobiti kako zadoščenje užaljene in ponižane avtoritete učitelja? Kaj je storiti?

Tu je polno vprašanj, ki se morajo rešiti, ker so principialnega pomena. Cenjeni tovariši, ki so na tem polju izvežbani, naj bi celo stvar razmišljali ter dali potrebne nasvete, kaj bi se moglo uspešnega s'oriti.

A n t. H r e n,
voditelj družbine šole na Muti.

Laški učitelji in goriški Slovenci.

(Od Soča.)

Zveza laških učiteljskih društev je zborovala na binškošni ponedeljek v Gorici. To zborovanje je bilo žaljenje goriških Slovencev in pa hujskanje proti goriškim Slovincem.

Pričakovati bi bilo na takem shodu kakšnega stvarnega poročila o šoli, o napredku v šoli, o stanju učiteljstva itd., toda nič tega ni bilo, ampak vse zborovanje je obsegalo šovinistiške govore, polne zaničevanja Slovencev in hujskanja proti njim.

Glavni žaljivec je bil predsednik Zveze, Mario Pasqualis iz Trsta. Že na magistratu, kjer je pozdravljaj župana, je govoril o slovenski invaziji ter opsoval Slovence z „gente

barbara“, zakar je žel veliko zahvalo. Na zborovanju je imel referat o učiteljskem vprašanju. Zahteval je, da se otvori v Kopru samo laško učiteljske, slovensko pa premesti, ali ne v Gorico, češ: laške šole naj bodo na laških tleh, slovenske pa na slovenskih; če pa Slovincem manjka središče kulture, je to znamenje, da še niso tako napredovali, da bi si bili ustvarili tako središče. Če pa že hočejo biti z učiteljskem blizu Gorice, naj se zadovoljijo s Solkanom.

Ignorant je, kdor trdi, da goriški Slovenci nimamo svojega središča! Naše središče je Gorica. Gorica je glavno mesto slovenskega dela dežele, kakor je Gradišče ob Soči „la capitale de Friuli“. Tudi če ni mestna uprava v Gorici v slovenskih rokah, je vendar tu naše naravno središče. Pasqualis naj si ogleda Gorico malo bolj natanko, pa bo videl, da je prav lepo središče goriških Slovencev. Slovenci so v Gorici vedno bolj upoštevan faktor od laške strani; zato pa nas pusti hladne žaljenje Pasqualisovo, da smo „gente barbara“. Pasqualis kot šolnik naj bi si malce bliže pogledal šolske razmere v Gorici, pa bi videl, da polno otrok laških namreč, ne hodi v šolo ter da je med goriškimi Lahi 9000 analfabetov. Trditve, da stoji Gorica na laških tleh, je že izbita iz glave vsakega razsodnega Laha, ki zna trezno misliti. Gorici so dali Slovenci ime, ki so bili tu prej nego Lahi, Gorico redijo Slovenci! Gorica stoji na slovenskih tleh! To je pribito in tako jasno, da se o tem ne bomo z nikomur pričkali. Kdor trdi nasprotno, s tem ni mogoče pametno govoriti.

Če bi imeli ti laški učitelji resne namene s šolo, potem bi se čisto nič ne protivili premestitvi slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico, marveč bi rekli, da je taka premestitev edino umestna, ker učiteljske naj stoji pač v kraju, kjer more prinašati dobre sadove. Toda ne, kaj takega ne rečejo, ker v šoli ne vidijo šole, ampak so tako prevzeti hlapčevstva do laških caporionskih bankeroterjev, da upregajo šolo v politiko laške liberalne stranke. Kot taki vidijo v svoji šoli le vzgojevalnico šovinistov, Slovanom jo odrekajo kjer le morejo, če že to več ne gre, pa naj bo v takem kraju, kjer ne more uspevati tako kakor je treba.

Čemu ta gonja proti premestitvi v Gorico? Ali je laštvo v Gorici že kaj trpelo zaradi tega, ker je tu gimnazija, kjer je večina slovenskih dijakov; dobra tretjina dijakov na realki je slovenska, slovensko žensko učiteljske je tu — ali je šla pod zlo zaraditega „italianita“ Gorice? Saj to dijaštvo prav nič ne škoduje Lahom v Gorici, pač pa jim daje zaslužka — in če bi prišlo še nekaj slovenskih dijakov v nevarno središče goriških Slovencev, ali bo res treba potem pokopati Gorico pod slavizmom, kakor je sanjal Mario Pasqualis? Smešni so ti ljudje do skrajnosti! Iz vsega njihovega govoričenja pa gleda le — smrtno sovrašтво do Slovencev.

Pasqualis je imel svoje srce na jeziku, nekoliko bolj skrivnostno pa je bil dr. Giorgio Pitacco, c. kr. gimnazijski profesor v Gorici, sotrudnik najbolj laškega lista „Corriere Friulano“ in predsednik društva laških učiteljev v Gorici. Tudi Pitacco je veliko govoril o vrednosti šole za laštvo, da je treba skrbeti za šolo, ako hočejo Lahi obvarovati svoj jezik ob Soči, ob Trstu in v Istri; rekel je, da je prav, da so izbrali Gorico za zborovanje, da se tu pribije, da je izdajalec oni, ki misli, da je Gorica vredna le sprejemati slovenske in nemške učne zavode. Potem pa je namignil na kongres „Lege“, ki ima biti prihodnje leto v Gorici. Pitacco je rekel, da je sedanje zborovanje priprava za velik kongres „Lege“, na katerega prihitijo Lahi iz vseh „laških“ provinc Avstrije.

Torej zaničevanje Slovencev na tem zborovanju, hujskanje proti njim — to je vse šele priprava za velik proti Slovincem v Gorici naperjeni kongres „Lege“ prihodnje leto! Hote ostati skrivnostni, pa je govoril vendar jasno, da vidimo že zdaj, kaj nameravajo Lahi v Gorici prihodnje leto s kongresom „Lege“.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljanskemu učiteljsstvu! Učiteljski izlet v nedeljo, 20. t. m. je k „Jurju“ na Dolenjsko cesto. Socialni odsek.

Pedagoško društvo v Krškem je zborovalo dne 3. junija ob 10. uri dopoldne v prostorni risarski dvorani krške meščanske šole. Odbor se je tudi topot potrudil, da nudi svojim članom zanimiv dnevni red. Zato je bila pa tudi udeležba izborna. Zbralo se je nad 40 učiteljev in učiteljic od blizu in daleč. Poleg bližnjih tovarišev iz Leskovca, Vel. Podloga in Vel. Trna so prihitali k zborovanju tovariši iz Cerklj, Sv. Križa, Čateža, Bušeče vasi in Kostanjevice. Povabilu so se odzvali celo jako oddaljeni tovariši iz Mokronoga, Radeč. Sent Jerneja in Vel. Doline, kar kaže, da je v naših vrstah navzlic skrajno korumpiranim razmeram še mnogo tovariš in mnoga tovarišica, ki se zaveda samega sebe.

1. točka dnevnega reda je bila gledališka predstava „V delu je sreča“, ki jo je za šolski oder po nemškem izvorniku priredil strok. učitelj tov. Drag. Humek. Igralec — meščanski učenci in učence 5. razreda — so izvršili svojo nalogo kar najizborneje. Nekateri igralci so bili naravnost dovršeni v svoji vlogi. Vsa čast strok. učitelju tov. Hočev varju, ki je nalogo režiserja tudi topot izvrstno rešil. Lepo igranje naj mu bo v plačilo in v izpodbudo k nadaljnjemu delu. Prav je, da se je med igro vpletlo petje. Lepa pesem poživši igro in blagodejno vpliva na poslušalca. Učence 5. razreda so pod vodstvom tovarišice gospe dr. Romihove zapele uvodno in končno pesem tako dovršeno, kakor morejo zapeti le čista grla otrok, ki jih zna za stvar navdušiti idealna učiteljica. Impozanten je bil nastop duhov in čudil sem se, kje dobe igralci te pestrobojne obleke. Pozneje so mi povedali, da je vse izvečine domačega dela, saj je tovarišica Pavla Ziererjeva vse binškošne počitnice pridno šivala, namesto, da bi se odpočila od naporenega dela v šoli. Mnogo tovarišev nas je bilo, ki smo privrkati videli krški šolski oder in kdo bi nam zameril, da se je v nas porodila želja, naj bi vsaj vsaka večja šola imela kaj takega. Med igro se je pozorišče mnogokrat izpremenilo, vselej se nam je pokazala nova, krasna slika. V posameznih odmorih nas je zabaval tov. Levstik s svojim kvartetom na gosli. Kvartet nas je popolnoma zadovoljil, saj je sestavljen iz — učencev.

V 2. točki dnevnega reda je predaval tov. Hočev var o vzgojnem pomenu šolskih odrov. Kar je govoril tov. Hočev var, bilo je zlato zrnje in vsa njegova izvajanja podpisemo z obema rokama. Ne samo, da se mladina na odru privadi občevanju v življenju, se ji tudi razširi obzorje, saj oder so „deske, ki pomenijo svet“. Poleg tega bi z gledališkimi predstavami privabili roditelje; kdo bi ne gledal rad svojega ljubljena na odru! Z gledališkimi predstavami bi združili roditeljske sestanke itd. Gledališke predstave so izvršteni vzgojni pripomoček. Igrati smejo samo učenci, ki so lepega vedenja in ki v šoli povoljno napredujejo, kar je lenuhom in razposajencem v bodrilo k poboljšanju. Jako važni so šolski odri tudi zato, ker bodo taki otroci pozneje v življenju lažje delovali med ljudstvom v čitalnicah, izobraževalnih društvih itd. Učitelji bi si tako vzgojili med narodom naraščaj, kakor ga vzgajajo naši nasprotniki. Tak naraščaj se bo pozneje rad vračal k učitelju in ga razumel ter ponesel to razumevanje med maso.

3. točka dnevnega reda je imela namen pokazati, v koliko smo na delu med ljudstvom. Odbor Ped. društva je poslal na vsa šolska vodstva poziv, naj pošljejo tov. Levstiku v Mokronog natančne podatke v tem oziru. Žal, da se marsikatera šola ni odzvala pozivu niti potem, ko je to. Levstik ponovno opominjal. Kdor misli, da v našem okraju ni brezbriznežev in zaspancev, se grdo moti. Vseeno je to. Levstik podal kolikor moči natančno poročilo, iz katerega smo dobili kolikor toliko jasno sliko o našem delovanju pri hranilnicah in posojilnicah, v občinskih odborih, v kmetijskih podružnicah, pri pevskih društvih, požarnih brambah, pri Sokolih, Ciril-Methodovih podružnicah, v čitalnicah, šolarskih kuhinjah, društvih za varstvo otrok, cestnih odborih itd.

Zadnja točka je bila posvečena 40letnici šolskih zakonov. Tovariši Malnarici je v navdušenih besedah orisal pomen tega slavlja in prav je tako! Potrebovali bi večkrat takih opominov. Potrebni bi bili zlasti tovarištvu, ki v teh nemoralnih časih sili pod vrhovno oblast ljudem, ki jim je eden glavnih smotrov ugonobiti moderno šolo in njen ustroj. Ob koncu svojega poročila se je tov. Malnaric v navdušenju in s hvaležnostjo spominjal našega presvetlega vladarja kot ustvaritelja in zaščitnika naše ljudske šole.

Ob zaključku zborovanja je tov. predsednik predlagal, naj bi društvo v prihodnje obrabalo večjo pozornost nadaljni izobrazbi učiteljstva. Pedagogike, metodike in eksperimentiranja z otroki smo sili do grla. Moderni nazori naj bi se ukoreninili. Ostati nam je pri enem metodiškem vprašanju dlje časa, ne pa loviti novih zadač samo zato, da se lahko reče: Ta in ta je izumel ali uvedel novo metodiko itd. Nove ideje se morajo živeti. V zadnjih letih smo z nervozno hitrostjo skakali od „mačke“ do „vzornih nastopov“, ki so se jih učenci naučili naizust, od tod do

„risanja“ in k skioptikonu“ ter dalje čez „spisje“ do „ponavljalne šole“, kjer pa najbrže ne bomo ostali niti toliko časa, da bo dozorel fiziol, ki ga bodo ponavljalne učenke „praktično“ posadile in nakolile.

Po zborovanju smo se šli pri „Jermanu“, kjer nam je ob živahni zabavi kmalu potekel čas. Pri zborovanju in pri obedu smo pogrešali gospoda nadzornika Stiasnega. Gotovo je bil uradno zadržan, sicer bi si ne mogli razlagati, zakaj ni posestil zborovanja, kjer smo ga že izza dolgo vrsto let vajeni videti. G—n.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo bode zborovalo v soboto, dne 3. julija t. l. ob desetih dopoldne v Zrečah po nastopnem vzporedju:

1. Pouk v prosti naravi — hospitacija pri tav. Schellu.

Vsled odloka okr. šol. sveta konjiškega z dne 2. junija t. l., števil. 607, so tovariši in tovarišice, udeležence se te hospitacije, tega dne prosti pouka.

2. Zapisnik zadnjega zborovanja.

3. Prosti razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih.

4. Društvene zadeve. (Pravila.)

5. Vprašalna skrinjica.

6. Predlogi.

NB. Zaradi obeda naj se vsakdo zgleda do 2. pri tov. Schellu.

Na polnoštevilno udeležbo vljudno vabi Rado Jurko, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 6. maja 1909 v ptujski okoliški šoli. Prišlo je le 35% vseh udov, ker je bilo kakor iz škafa.

Sklenilo se je, da kupujejo društveni udje razglednice in nar. kolke le pri društvu. oziroma pri onem, ki jih ima v zalogi. Tako lahko izkažejo, kaj smo tudi na tem polju storili za narod, pa tudi gmoten dobiček ima društvo, ker ima pri razglednicah 35% in pri kolkih 10% popusta.

Majniški svoj izlet priredi društvo dne 17. junija 1909 v Sv. Barbaro.

Ko se je tovariš predsednik spominjal 40letnice šolskega zakona, je končno prečital resolucijo, ki je bila za uvodni članek „Učit. Tov.“ z dne 11. t. m. To resolucijo naj prepiše z utemeljevanjem vred vse učiteljstvo in poskrbi, da jo krajni šolski sveti, šolska vodstva (učiteljstvo te in te šole), učiteljska društva in druge korporacije sprejmejo in podpišejo in vposljejo na predsedstvo državnega zbora na Dunaju, oziroma „Slovanski jednoti“.

Tov. A. Hren z Mute je predaval v srčnem tonu „Mladina pred izstopom in po izstopu iz šole.“ — Dvojen je vzrok, da ne obrodi šola tistega sadu, ki bi ga morala. 1. šola, 2. življenje s svojimi razmerami, v katerih živi mladina po izstopu. Prvi vzrok je del, drugi splošen.

1. Učitelj bodi na višji stopnji mladini vodeč in svetujoč prijatelj, ne pa toliko strog učitelj. — Privedi mladino do samostojnega dela, zlasti do samostojnega mišljenja. Izbrisi pri izstopu s prijazno besedo vse neprijetne vtiske v šol. dobi.

2. Ostani v vednem stiku z mladino tudi po šol. dobi ter ji preskrbi duševne hrane in zabave. Oboje je mladini tako neobhodno potrebno kakor ribi voda. Če ne dobi dobre duševne hrane in zabave, si jo poišče sama v slabih tovarišiji ali pa zaide v roke ljudem, ki so sami nasprotniki šoli in učiteljstvu. Delo nasprotnikov paralizira s svojim delom. Ne izrabljati pa mladine v strankarske namene, temveč pred očmi ti bodi njen napredek v izobrazbi. — Ne podcenjuj posameznikov ter ne pusti mladine par let po izstopu popolnoma vnevar, da se ne izgubi. Če se ona ne briga zate, se brigaj ti za njo. Oigraj se mladina, tistega je bodočnost; kakršna je mladina, taka bodočnost naroda.

„Hvala ti, tovariš!“
Tov. predsednik je izrekel željo, da se naj bi javljali tudi domači govorniki in govornice: nujena je tu vsem najlepša prilika, da se vadijo v govorništvo. D—r.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo. Za ustanovnico „Učit. konvikta“ so nadalje vplačali: Hmeljak Pavla v Poljubinju 2 K, Peternej Franc v Šebreljah 5 K, Močnik Josip v Orehku 2 K, Brezavšček Katica na St. Viški gori 2 K, Perko Rudolf v Idrskem 2 K, Bensa Andrej v Stržiščah 1 K, Jevšček Gizela v Rutih 5 K in Tavš Josip v Čadrgu 2 K. Hvala! Dosedaj vplačanih 180 K. Le še en par je onih, ki niso dali obulusa za prekristno napravo. Tudi ob 11. uri — še je čas!

O d b o r.

Občni zbor „Tolminskega učiteljskega društva“. Neprijazno in deževno je bilo v nedeljo, 6. t. m., ko smo se odpravljali v Tolmin, da se po dolgem času zopet snidemo s tovariši. Starejši kolegi so se ustrašili slabega vremena, nas mlajših pa ni bilo strah; prav dobro smo se imeli — pet po številu — v zaprtem vozu in smejali smo se Jupitru Plu-